

“No, això no es pot acabar”

Amb quinze anys d'història, la Companyia Teatre Micalet encara la nova temporada des d'una explícita voluntat de resistència: en comptes de celebrar l'aniversari, ha de trobar la manera de mantenir alçat el teló.

La dràstica retallada de les subvencions amenaça la continuïtat de l'emblemàtic centre teatral de la ciutat de València.

FRATSI I CAMPS

Pilar Almeria i Joan Peris: fundadors i ànima de la Companyia Teatre Micalet.

Si és l'any que fa quinze d'una companyia emblemàtica i respectada, la conferència de premsa per a presentar temporada hauria de tenir aires de festa. Dalt l'escenari del Teatre Micalet, a la ciutat de València, però, amb una nodrida representació dels professionals que donaran vida a la sala durant aquests mesos de teló alçat, no s'hi veien cares gaire alegres. Pilar Almeria i Joan Peris, que en són nucli i batec, exposaven la situació crítica en què es troba la Companyia Teatre Micalet: després d'anys de conveni amb la Generalitat valenciana, una radical retallada del suport públic ha deixat malferit aquest espai emblemàtic. La doble màscara que caracteritza l'art del teatre fa temps que ha perdut, al País Valencià, la part del somriure.

“Què hi faig, ací?” “Recorde que només feia quinze dies que m'estava a Madrid i que em vaig dir: ‘Què hi faig, ací? Si jo vull treballar en la meua llengua i a casa està tot per fer!’ I me'n vaig tornar.” Pilar Almeria, que és actriu des que té ús de raó, comença a parlar sense esperar cap pregunta. Per entendre què significa l'amenaça que assetja el Teatre Micalet, cal saber-ne l'origen, i per això destaca que, “abans, la gent no es plantejava la possibilitat de quedar-se a València”. Ella pertany a la primera generació que ho va pensar. I que ho va fer.

Assegut al seu costat, Joan Peris també estira la memòria. Ja no hi ha la concisió obligada de la conferència de premsa. Amb una enregistradora al davant i una vesprada llarga per a la conversa, és fàcil de retrobar el fil del temps: “M'agradava molt el teatre i vaig saber que feien proves per a una obra. M'hi vaig presentar per fer de galant. Però jo era un monyicot de dèsset anys i, és clar, no em van agafar.” S'hi va quedar, de tota manera: podia ajudar aquí o allà i va acabar encarregat de moure els plafons, una mena de vidrieres que recorda perfectament i que servien per a delimitar i caracteritzar cadascun dels tres sainets que conformaven aquell *Barrejat d'Escalante* que dirigia Juli Leal i que li va permetre de trepitjar per primera vegada l'escenari del Micalet.

L'actual teatre, modern, funcional, amb l'escena arran de públic, té a veure amb aquell espai que va conèixer el jove aspirant a galant, però no és ben bé el mateix. Però sí. Però canviat. Expliquem-nos: el remodelatge-restauració que va viure a final del mil·lenni va permetre que nova saba circulés per les venes artístiques d'un teatre arrelat a la ciutat: si el Teatre Micalet es diu així és perquè forma part de la centenària institució musical (i cultural i cívica i de país i etcètera) Societat Coral El Micalet. Al seu si s'hi ha representat sarsuela i hi han actuat els Comediants, ha tingut espai per a Lou Bennett, Tete Montoliu i la Nova Cançó. Quan se'n va escometre la renovació, el nou projecte va enllaçar des de la naturalitat amb una llarga trajectòria.

Joan Peris treballava a Barcelona, al Lliure. Es trobava sovint amb Ximo Solano. I, de cop, explica, “li dic un dia: ‘Què passa a València amb el Micalet?’” Quan se'n van adonar, ja eren davant Frederic Jordà, aleshores president de l'entitat: “Ell ens parlava i se n'anava, venia i se'n tornava a anar.” Potser provava la determinació d'aquells dos actors entestats. “D'ací no ens movem”, feia Peris al seu company, cada vegada que Jordà els deixava sols. I la plantada va tenir efecte. “Nosaltres li dèiem: prova-ho. I ho va fer.”

De seguida van establir contacte amb Pilar Almeria. Havien coincidit feia un temps en un muntatge de Carme Portaceli. Ja havien provat d'alçar companyies, i hi van tornar. Van posar fil a l'agulla: “Ens enteníem bé, podíem discutir però no ens barallàvem i, com que érem tres, sempre n'hi hauria un que decantaria”, explica Joan Peris. L'acord amb la Societat Coral feia renèixer el teatre al Micalet.

‘Ballant, ballant’. D'entrada, relata Pilar Almeria, es van passar uns anys “demostrant” qui eren, què pretenien i què podien fer. El calendari va voler que estrenessin justament el mes que la primera institució valenciana vivia el canvi de govern: als camerinos, la gent del Teatre Micalet escoltava l'escrutini i Eduardo Zaplana entrava a la Generalitat. No hi va haver brindis. De tota manera, expliquen, tampoc el govern anterior no havia tractat bé

aquest nou projecte, de manera que es van centrar a guanyar-se un espai a l'escena teatral.

I van posar les cartes sobre la taula: un Eduardo de Filippo (*Nàpols milionària*), Priestley (*Cantonada perillosa*) i Molière (*El burgès gentilhome*). Havien apostat per un teatre de repertori, accessible i amb qualitat, en català. “No teníem ni un duro però sí molta il·lusió”, raona Almeria. I se'ls va acudir una idea brillant per a fer conèixer el teatre, la companyia, la *filosofia Micalet*: van crear un espectacle que repasava vuit dècades d'història i cançons, que connectava sentimentalment, que va ser un èxit grandiosos. *Ballant, ballant* va trencar totes les barreres imaginàries i el Teatre Micalet es va fer un nom. “Si la llengua podia condicionar, si no hi havia costum de veure teatre en català —ens explica Joan Peris— calia desfer el desconeixement: molta música i poca lletra, però que vinguen. I, si vénen, tornaran.”

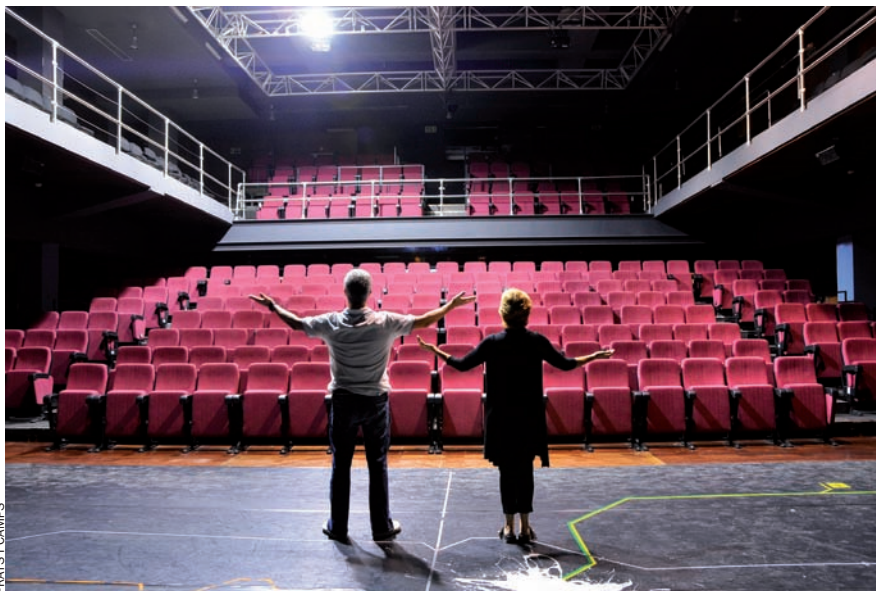
Per això no es van aturar en l'èxit: mentre mantenien *Ballant, ballant* en cartell, preparaven i presentaven també més espectacles, fidels sempre a la idea de transcendir el mateix espai, d'esdevenir més que una companyia, “un centre de producció, un àmbit de dinamització, un lloc on exhibir, és clar, però produint alhora. Era allò d'assajar mentre representes, sempre en marxa, donant feina a molta gent i bon teatre a molta més”: a Joan Peris encara li brillen els ulls, quan parla de les coses com creu que haurien de ser, com pensa que podrien ser.

“I de cop, pam”. “Fa 25 anys que som en aquesta professió —resumeix Pilar Almeria— i ara ens trobem que no podem fer res més. 25 anys després, hem de tornar a veure com la gent se'n va a fora per a treballar. Ara mateix, ací no hi ha vida: ni en el cinema, ni en el doblatge ni en el teatre ni enlloc.” Fa una pausa i concreta des de l'experiència pròpia: “Teníem un projecte que havia esdevingut important, amb una companyia estable, produccions amb regularitat... I ara que ja anava rodat, que l'equip havia crescut molt artísticament, humanament, ara que el públic ja s'havia consolidat, que sabia que a València hi havia un teatre amb un determinat perfil, que dignificava el

nostre idioma, que oferia Shakespeare o Txèkhov amb naturalitat –i no com abans, que arribaven només esporàdicament–, quan ja funcionava, de cop, pam.”

L'any 2001 havien inaugurat el nou teatre: reformat, modernitzat, a punt per a tot. El 2002 signaven conveni amb la Generalitat. Peris resumeix el tracte: “Eren poc més de 320.000 euros l'any, per a produir i mantenir la infraestructura: ens demanaren tenir una sala d'assaig i un seguit de condicions. Ho férem. Ens vàrem haver d'hipotecar per tenir-ho, però ens hi llançàrem, és clar. La idea era dinamitzar centres de producció amb sales d'exhibició. Va sorgir també el Moma, impulsat per Carles Alfaro. Ens prometeren que, en cinc anys, es doblaria el pressupost.”

Però, en comptes d'això, “de cop, pam”. En arribar a la direcció de Teatres de la Generalitat Inmaculada Gil-Lázaro –fins aleshores directora del Centre Coreogràfic–, van començar els problemes: “Ens van dir que un 30% de la subvenció s'havia de destinar a pagar companyies valencianes, que el percentatge per al manteniment de la

L'any 2001 es va inaugurar el nou Teatre Micalet, modernitzat i preparat per a tot. Enguany, la gent que el fa possible encara el futur amb incertesa. No volen, però, haver d'abaixar el teló.

infraestructura es reduïa, que... Et feia la sensació de parlar amb algú que no entenia res de res. Per a ells, havíem de ser sala exhibidora. I ja està. Però, a més, sense tenir en compte tampoc que, per a exhibir, havies de mantenir la infraestructura”, explica Joan Peris. I

continua: “Alfaro va haver de plegar. Si hi havia qui pensava que aquells diners que deixava de rebre el Moma els els repartirien a ells –i potser per això no van dir ni pruna per aquella pèrdua–, es van trobar amb la crua realitat: els diners s'eliminen i prou.”

Una programació de resistència

Encara hi ha un buit important: la “nova producció” de la Companyia Teatre Micalet, que té reservat un espai al calendari, entre el març i l'abril, no té nom. “En preparació”, consta, avui, al programa. No hi ha mitjans per a l'obra que s'havia previst i l'interrogant (“potser farem un monòleg o ja ho veurem”, explicaven amb veu trencada en conferència de premsa) és una discreta, però significativa, ferida oberta. Amb tot, conscients de la importància de mantenir el teló alçat, des del Teatre Micalet han previst una programació que permeti la continuïtat de l'espai.

■ **Zero responsables.** S'ha obert temporada amb un muntatge compromès: l'obra, creada per una quarantena de professionals del teatre valencià, recorda l'accident de metro del 3 de juliol del 2006 on varen morir 43 persones, i incita a la reflexió sobre “l'absència de responsabilitats”.

■ **Dansa.** La companyia National Choreographic, nascuda el juny del 2009, a València, presenta tres obres de “dansa de personatges”, + *Sola*, *Trio/Ninguno* i *La herencia quinquei*. Del 29 de setembre al 10 d'octubre.

■ **Hamlet? Això ho pague jo!** L'anomenen “l'últim gran evento valensià”: el capità moro d'Alcoi es fa productor teatral i ja mai res no tornarà a ser igual. Xavi Castillo en estat pur, entre el 13 d'octubre i el 26 de novembre.

■ **L'illa dels monzons.** Una producció de la Villarroel sobre textos de Quim Monzó. Amb dramaturgia de Jordi Faura i les interpretacions de Mònica Glaenzel, Pau Roca, Jacob Torres i Beth Rodergas. De l'1 al 12 de desembre.

■ **València zombi.** Pot de Plom contraataca amb la seva visió d'un món “faller-apocalíptic”, resultat de la mutació, i el descontrol, d'un virus molt particular. Amb les interpretacions d'Enric Juezas, Arantxa González, Panchi Vivó, Núria Martín i Xavi Castillo. Del 15 de desembre al 9 de gener.

■ **Un jardí francès.** Espectacle a partir de dues obres de Feydeau, un mestre del vodevil. El dirigeix Ximo Solano i compta amb les interpretacions d'Emilio Mencheta, Jaime Linares, Raquel Escribano, Oskar Ramos, Àlex Gadea i Iris Lezcano. Del 12 de gener al 12 de febrer.

■ **Poseu-me les ulleres.** Després de l'èxit de la temporada passada, i de girar pel Principat de Catalunya, les Illes i el País Valencià, torna a casa l'espectacle sobre la vida i l'obra de Vicent Andrés Estellés. La dramaturgia és de Pep Tosar; la música, en directe, de Miquel Gil; i hi actuen Pilar Almeria, Isabel Anyó, Enric Juezas i Joan Peris. Del 23 de febrer al 13 de març.

■ **Nova producció de la Companyia Teatre Micalet.** En preparació. Març-abril.

Les retallades van continuar. Fins que enguany el Teatre Micalet s'ha trobat en una situació insostenible: "Ens han donat 15.000 euros!", s'exclama Peris. "I 75.000 que has de gastar en companyies valencianes. D'aquests, 15.000 és el màxim que podem presentar com a infraestructura. Jo no sé qui és que ha ideat aquestes subvencions, si és que és curt o, simplement, pretén destruir el teatre." Pilar Almeria rebla el clau: "Em sembla veritablement irresponsable que hagen donat suport, amb diners públics, a un espai, i de cop i volta el deixen caure. És que no els importa res?"

Fallida institucional. I tot això mentre s'han abocat milions i milions i milions en *capses buides*. La rehabilitació de La Nau de Sagunt, actualment desolada i sense ús a la vista, va requerir una inversió mínima de 21 milions d'euros. La publicitada Ciutat del Teatre que l'havia d'envoltar ha desaparegut del mapa. I ara Joan Peris es demana "per a què volem aquells mausoleus que van fer al llit del Túria si la gent no té ni locals decents per a assajar?" Es mira els teatres públics de la ciutat i s'exclama: "No entenc com pot ser que una persona tinga tantes sales, un equip tan gran per a programar i mostre que en realitat sap tan poc de teatre. Sembla que algú treballa a posta per a afonar-ho tot."

Inmaculada Gil-Lázaro ha mostrat, des que arribà a la direcció de Teatres de la Generalitat, una activa incapacitat per al diàleg. Ha aconseguit, de fet, a còpia de males maneres i mesures restrictives, la unanimitat del sector en les protestes. Els canvis al Circuit Teatral Valencià, anunciats de cop i per fax el mes de gener passat, converteixen en mer espai de repartiment de subvencions un model que havia funcionat des de la cogestió entre municipis i Generalitat i que havia contribuït al desenvolupament escènic valencià. Són canvis paradigmàtics d'una manera d'actuar que acumula exemples en negatiu. I deutes.

De fet, l'auditoria feta per la Generalitat avisa de la pràctica fallida en què es troba Teatres: un deute acumulat de més de deu milions d'euros des del 2002, tres milions més de despesa sobre el pressupost del 2009 i, en citació

textual, "incertesa sobre la capacitat de l'ens per a continuar la seva activitat". Gil-Lázaro, tanmateix, que n'és la responsable, es declara tranquil·la: diu que Teatres "té l'aval de la Generalitat", eludeix la delicada situació pressupostària d'aquesta institució i carrega els neulers: la fallida no té res a veure amb cap mala gestió: és perquè s'han mantingut els ajuts al sector teatral. I avall que fa baixada.

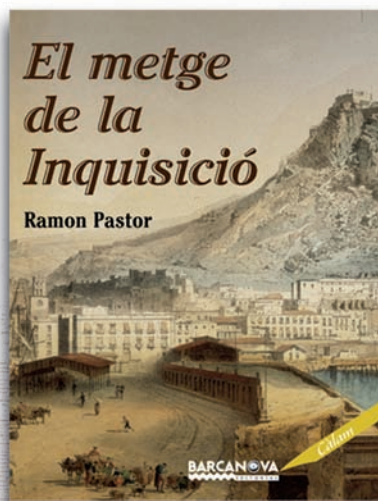
"És molt fort. Molt." Peris posa les dades sobre la taula i sent com li creix la indignació. "Els diners són de tots i ells se'ls han gastats en *eventos* i *bigotes*. És una autèntica vergonya. Potser sí, que a tot arreu hi ha gent que s'embutxaca diners, però com més avançada està una societat, menys passen aquestes coses. I per avançar, ens cal la cultura. Les biblioteques no donen diners però són necessàries, no? El teatre també. Molt."

A l'hora de les perspectives, no li canvia el to: "Són un poc penoses: o ixen els que hi ha i hi entren uns altres, cosa... en fi, difícil; o ens posem a

muntar espectacles en castellà amb actors de Tele 5; o no ho sé. A l'Argentina tiren a base de voluntarisme: sis mesos assajant a les vesprades, després de la faena en qualsevol altra cosa, i un mes de funció. Hem de tornar a això? Tota la vida lluitant per la dignitat de la professió i hem de tornar enrere així? I és que, a sobre, és que no caldria! Només és qüestió que les institucions sàpiguen gestionar els nostres diners. Tampoc no és demanar tant, no trobes?"

Sigui com sigui, enguany, mentre l'aposta del teatre públic gestionat per Gil-Lázaro va de José Sancho a Toni Cantó (i no cal dir en quin idioma), el Teatre Micalet encara la temporada amb un objectiu de mínim però definit: "Mantenir aquest espai obert." La situació, raona Pilar Almeria, "fa molta pena, però més enllà de la tristor personal, que en tenim, pense que potser també la gent hauria de respondre. El públic hauria de dir: 'No, això no es pot acabar'".

Núria Cadenes

"Amb Alacant com escenari, i els rerafons d'una epidèmia de febre groga i una incipient masoneria, el ritme i la intensitat de *El Metge de la Inquisició* atrapen el lector des de les primeres pàgines"

Manel Alonso.

"La novel·la necessària per a conèixer la nostra història més propera"

Leandre Iborra.

"Amor, inquisició i maçoneria a Alacant, amb ritme cinematogràfic i rigor de novel·la històrica",

Francesc Gisbert.

www.barcanova.es